

# Bilaga 1.

## Äldreomsorgens debutanter

En uppföljning över perioden 2003 - 2015 med data från SNAC-K-studien, vårdsystemdelen avseende de personer på Kungsholmen, Stockholm, som under ett år för första gången mottar offentlig äldreomsorg

 äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

## Data och metod

- Individbaserade data avseende situationen den 1 mars varje år från SNAC-K-studien, vårdsystemdelen, omfattande personer 65 år och äldre tillhörande stadsdelen Kungsholmen.
- Data är registrerade i samband med biståndsbedömning samt genom årliga tvärsnittundersökningar i särskilt boende. Data är samlade i ett kumulativt, individbaserat register efter samkörning med dödsfallsregister.
- Tre kohorter har jämförts: 2003-05 (1220 obs), 2008-10 (1196 obs) samt 2013-15 (878 obs). Uppföljning efter ett år och fem år (kohort 1 och 2)

 äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

## "Debutanter" i äldreomsorgen

"Debuten" i äldreomsorgen approximerar inträdet i den s.k. fjärde åldern – de sista åren i livet då man inte längre klarar sitt dagliga liv utan hjälp.

 äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

## Resultat

### Initial status och incidens

 äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

## Den nya debutantstudien

- Upprepning med samma metodik av den tidigare studien avseende "debutanterna" åren 2003 - 2006
- Den nya studien innefattar en jämförelse mellan tre kohorter "debutanter": 2003-05, 2008-10 och 2013-15.
- Liksom tidigare är data hämtade från SNAC-Kungsholmen, vårdsystemdelen.

 äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

## Resultat – ålder o kön

Debuten i äldreomsorgen inträffar på Kungsholmen sent men den genomsnittliga debutåldern har sjunkit från 84,0 år till 81,4 år.

Andelen män bland debutanterna har ökat påtagligt (från 26 till 36%) och andelen yngre debutanter har ökat – både för män och kvinnor.

 äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING



## Resultat - incidens

Andelen av de 65 år och äldre på Kungsholmen, som årligen debuterade i äldreomsorgen (incidensen), sjönk mellan 0305-kohorten och 1315-kohorten från 14,9% till 8,5%.

Minskningen var särskilt påtaglig för särskilt boende där incidensen sjönk från 4,8% till 1,2%.



## Resultat- beviljade insatser

Beviljat antal timmar hemtjänst var avsevärt högre i servicehusboende än i ordinärt boende – 5,9 resp. 11,2 veckotimmar 2003/05, men skillnaderna har utjämnats genom att insatserna på servicehus sjunkit.

I ordinärt boende var de i stort sett oförändrade.



## Resultat - incidens

Den minskande incidensen gäller framförallt de äldsta kvinnorna.

Andelen av de yngre som beviljats hemtjänst är ganska oförändrad, men andelen yngre som beviljats säbo har minskat kraftigt.



## Resultat - dödlighet

Dödligheten det första året var i 0305-kohorten 15% i ordinärt boende och 27% för de som direkt beviljats heldygnsomsorg.

I 1315-kohorten hade dödligheten för dem som beviljats ordinärt boende halverats, men var i stort sett oförändrad för dem som beviljats heldygnsomsorg.



## Resultat- beviljade insatser

Andelen som direkt beviljades särskilt boende utan föregående hemtjänst i ordinärt boende har mer än halverats under perioden 2003 2015 – från 32% till 14%.



## Resultat - dödlighet

Av dem i 0305-kohorten som initialt beviljades hemtjänst i ordinärt boende hade efter fem år 27% av de överlevande flyttat till heldygnsomsorg.

Denna andel hade i 0810-kohorten sjunkit till 18%.



## Resultat – IADL-beroende

Av de debutanter som beviljats hemtjänst i ordinärt boende var i 0305-kohorten 42% beroende för samtliga IADL-aktiviteter (städning, matlagning, tvätt etc.)

Andel i 0810-kohorten var lägre (33%) men högre igen i 1315-kohorten (41%).

Bland dem som beviljats säbo/heldygn var nästan alla IADL-beroende (97%).



## Resultat – kognitiv nedsättning

Av dem som beviljats säbo(heldygn) var 46% svårt kognitivt nedsatta i 0305-kohorten.

Andelen var i stort sett oförändrad i de följande kohorterna.

## Resultat – PADL-beroende

Knappt hälften av dem i 0305-kohorten som beviljats säbo/heldygn var beroende för samtliga personliga ADL-aktiviteter (bad o dusch, på- o avklädning etc.).

Andelen var lägre i de följande kohorterna (32 resp. 28%)



## Resultat – informell hjälp

En mycket hög andel av debutanterna var ensamboende – speciellt kvinnorna – men andelen sjönk något i de senare kohorterna.



## Resultat – kognitiv nedsättning

Omkring 7% av dem i 0305-kohorten, som beviljats hemtjänst i ordinärt boende, hade svår kognitiv nedsättning.

För serviceboendet var denna andel betydligt lägre (3%).

Andelarna sjönk något i 0810-kohorten för att sedan återigen stiga.



## Resultat – informell hjälp

Andelen som fick hjälp från andra närstående minskade mellan kohorterna från 41% till 36%.

En något högre andelen av männen fick sådan hjälp och skillnaden var större i senare kohorter.

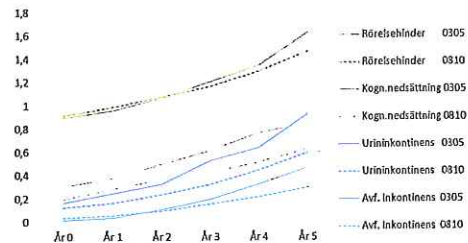


## Resultat

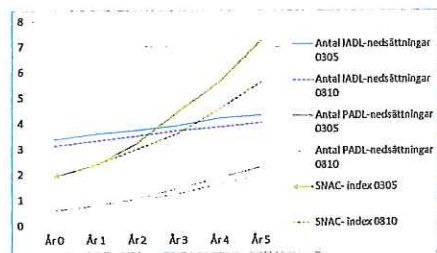
Förändring i status över tid  
- Medelvärden för dem som överlevt i fem år



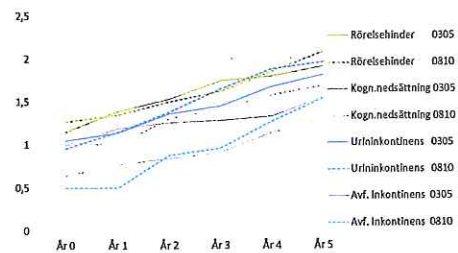
### Genomsnittlig utveckling av olika former av funktionsnedsättning A. Initialt ordinärt boende



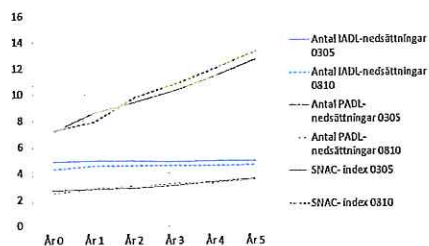
### Genomsnittlig utveckling av antalet IADL- och PADL-beroenden samt SNAC-index A. Initialt ordinärt boende



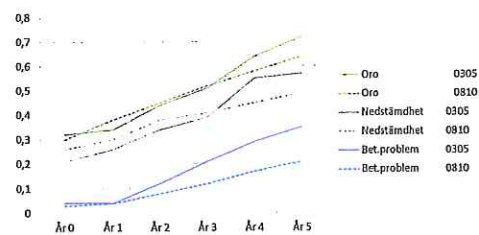
### Genomsnittlig utveckling av olika former av funktionsnedsättning B. Initialt heldygnsomsorg



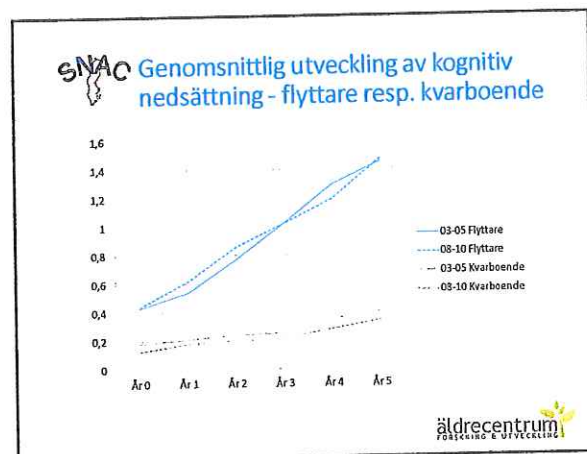
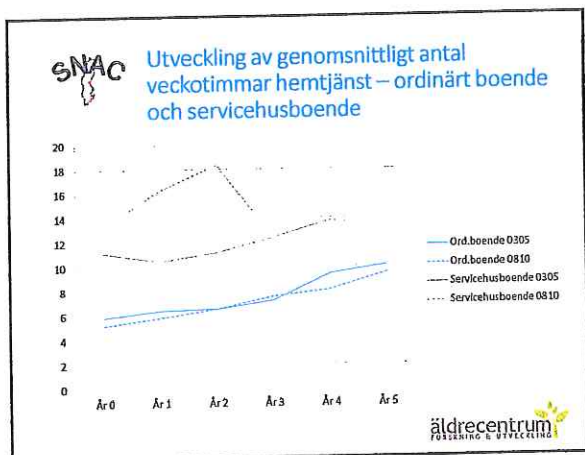
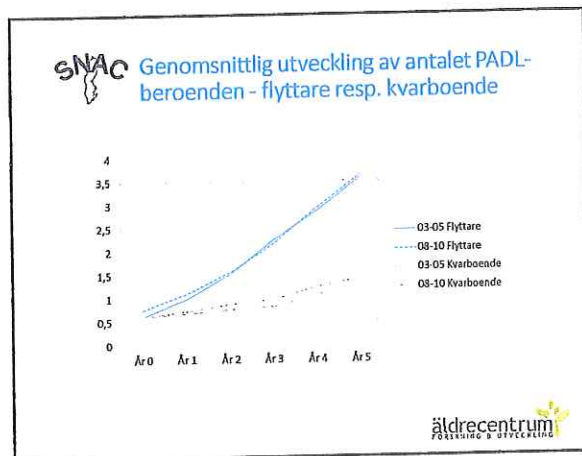
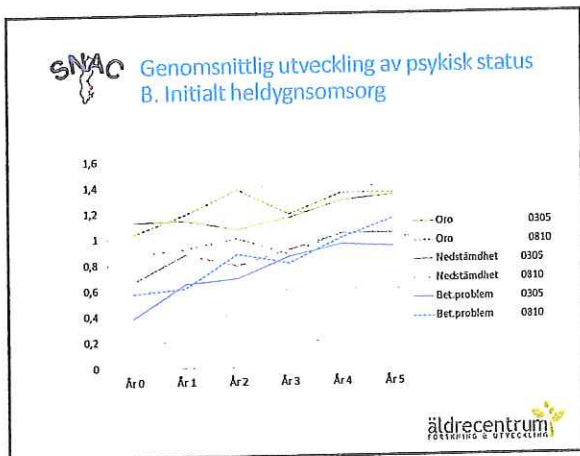
### Genomsnittlig utveckling av antalet IADL- och PADL-beroenden samt SNAC-index B. Initialt säbo/heldygn



### Genomsnittlig utveckling av psykisk status A. Initialt ordinärt boende



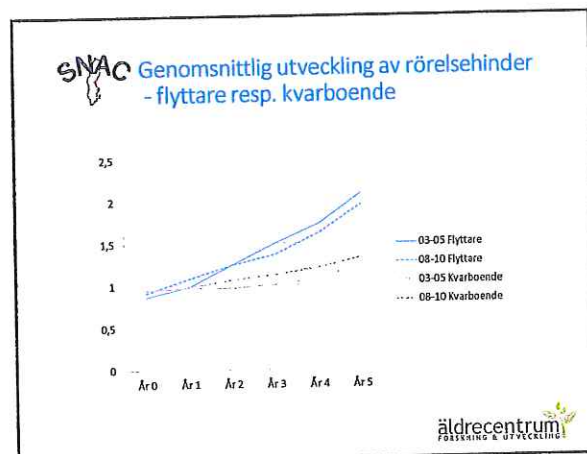




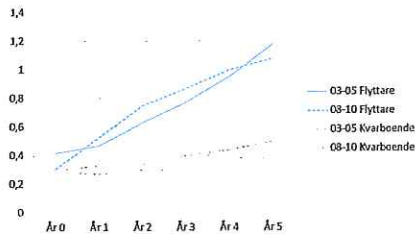
**SNAC** **Resultat**

Förändring i status över tid  
uppdelat på kvarboende och  
flyttare

äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING



**SNAC** Genomsnittlig utveckling av oro/otrygghet - flyttare resp. kvarboende



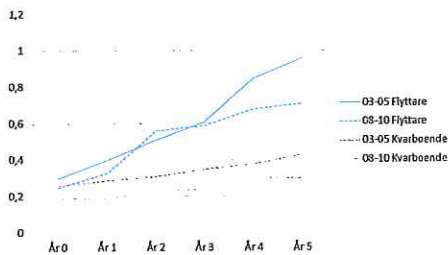
äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

**SNAC** Slutsatser

Den nya undersökningen bekräftar i huvudsak tidigare analyser men vissa betydelsefulla förändringar har skett under tioårsperioden.

äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

**SNAC** Genomsnittlig utveckling av nedstämdhet - flyttare resp. kvarboende



äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

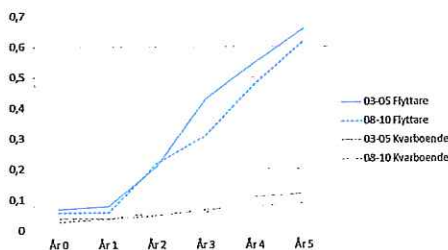
**SNAC** Slutsatser, forts.

”Debuten” i äldreomsorgen sker vid hög ålder – på Kungsholmen troligen högre än genomsnittet för riket – men genomsnittsåldern vid ”debuten” har sjunkit påtagligt.

Detta har ett samband med en förändrad ålderssammansättning bland de 65 år och äldre – 40-talisternas intåg!

äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

**SNAC** Genomsnittlig utveckling av beteendeproblem - flyttare resp. kvarboende



äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING

**SNAC** Slutsatser, forts.

De som för första gången får äldreomsorg har betydande funktionsnedsättningar och är i starkt behov av hjälp för sitt dagliga liv.

Den genomsnittliga nedsättningsnivån sjönk i första halvan av perioden 2003 - 2015, men ökade sedan igen till i stort sett nivå som den tidigare.

äldrecentrum  
FORSKNING & UTVECKLING



## Slutsatser, forts.

En betydligt lägre andel än tidigare beviljas direkt särskilt boende utan att tidigare haft hemtjänst i ordinärt boende.

Detta avspeglar ett reducerat antal platser – främst i servicehusboende – och ett mer rigoröst tillämpande av kvarboendeprincipen.



## Slutsatser, forts.

En stor andel av de överlevande bland dem som beviljats hemtjänst i ordinärt boende flyttar senare till särskilt boende.

Denna andel har sjunkit under perioden. Betydligt fler bor nu kvar i ordinärt boende fem år efter debuten.



## Slutsatser, forts.

Dödligheten bland debutanterna är hög – speciellt för dem som direkt beviljades säbo/heldygn.

Den är också starkt beroende av den initiala graden av funktionsnedsättning – såväl med avseende på "fysiska" som psykiska faktorer



## Slutsatser, forts.

Den genomsnittliga insatsen av hemtjänst samt andelen med stora insatser ökar över tiden för de överlevande som bor kvar.



## Slutsatser, forts.

Ett- och femårsdödligheten hos debutanterna har sjunkit påtagligt under den studerade perioden

– speciellt för dem initialt i ordinärt boende, i mindre grad för dem som beviljats säbo/heldygn.



## Slutsatser, forts.

Serviceinsatser från make/maka har blivit vanligare i takt med att männens dödlighet minskat.

Däremot visar andelen med hjälp av någon närstående en minskning.





### Slutsatser, forts.

De överlevande som flyttat till särskilt boende med heldygnsomsorg hade en betydligt sämre utveckling av funktionsförmågan än de som stannat kvar i ordinärt boende eller servicehusboende.



### Summering

Individbaserad uppföljning av behov och insatser i äldreomsorgen är avgörande för att man skall förstå bättre vad som händer och kunna anpassa insatserna mot behoven.



### Slutsatser, forts.

Skillnaden var särskilt påtaglig i psykisk status – kognitiv nedsättning, oro/otrygghet, nedstämdhet, beteendeproblem.



### Summering

Debutantstudien avser att visa betydelsen av detta.

Studien är enkel att genomföra och kan i princip göra av vilken kommun/kommundel som helst eller på riksnivå om man inför en enkel behovsregistrering.



### Slutsatser, forts.

Det är svårt att avgöra vad som här är orsak eller verkan – blev man sämre för att man flyttade eller flyttade man för att man blivit sämre.

Analysen pekar på att det fråga om både/och.



### Det var det!

Tack för uppmärksamheten – Frågor och kommentarer är välkomna!